

På livet løs med FDF

~~Ideen til FDF opstod i Horsens - det fortæller en ny bog om FDFs historie gennem 90~~

Tekst: Frede Stengaard

Foto: Fra bogen "På livet løs"

ger Tornøe, brugte omkring århundred-skiftet en stor del af sin fritid som søndags-skole-lærer ved Lukaskirken på Frederiksberg - og til sin store irritation måtte han gang på gang opleve, at det var svært at holde på drengene.

Han lod dem derfor spille fodbold hjemme i sine forældres have og arrangerede skattejagter i Søndermarken og Frederiksberg Have for at fastholde deres interesse - og det virkede. Når det ikke kun drejede sig om bibeltimer, kunne han holde sammen på tropperne, og her lå kimen til det som skulle blive til FDF.

I en ny bog, udgivet i forbindelse med FDF/FPF's 90-års jubilæum i 1992, "På livet løs", beskriver Lars Tjalve og Børge Schmidt udviklingen af Frivillig Drengeforbund fra den spæde start i København lige efter århundredskiftet til i dag.

Tornøe var præget af Københavns Indre Mission, men andet og mere end missionen lå ham på sinde, og han skrev alle sine mange ideer ned i de stiler, som snart skulle danne drejebog for dannelsen af FDF.

Drengene skulle ikke bare møde kristendommen i en form de kunne forstå og blive engageret af. De skulle udvikles både åndeligt og fysisk - med musik, ture, foredrag og bibelskole m.m.. Alt sammen udførligt beskrevet i smilende hæfterne, hvori Tornøe den 6. marts 1901 noterer: "Frivilligt Drengeforbund skal udføre en bevarende, opdragende og missionerende gerning". Dette var hoved-tanken.

Italiensk inspiration

Holger Tornøe henter i 1901 inspiration under et ophold i Italien, hvor han for første gang skitserer det første FDF-skjold og vedlægger en tegning af en hvidbluset dreng. Og under et efterfølgende sommerferieophold ved Horsens Fjord kommer der yderligere kød på Holger Tornøe's planer. Det er her ideen om sommerlejr - eller landskoloni-ophold, som han kalder det - tager form.

I 1902 afsluttede Holger Tornøe sin eksamen som bygningskonstruktør og sammen med Ludvig Valentiner tog han så fat på at realisere ideerne.

Holger Tornøe var fantasien og den visionære med de vilde planer. Ludvig Valentiner strategen og planlæggeren, som kunne overskue situationen og finde de rette medarbejdere. Målet var at få drengene fra de fine frederiksborgske gymnasie- og betalingskoler til at gå i trit med "træskodrengene" fra byskolerne, og da alle var ens i uniformen lykkedes det meget hurtigt.

Allerede i 1905 blev den første kreds uden for København dannet i Aalborg, og så gik det slag i slag. FDF blev en landsbevægelse og i 1907 var 3000 drenge med i FDF fordelt på 20 kredse ud over hele landet.

Toppen blev nået i 1950'erne med et medlemstal på over 33.000.

Sommerlejren kom hurtigt til at stå som årets højdepunkt for FDF'erne, og cirka hvert femte år var der landslejr.

I løbet af 1920'erne hentede FDF mange ideer fra den voksende spejder-bevægelse - men de gjorde det konsekvent lidt anderledes.

Spejderne havde duelighedstegn. FDF fik mærker. Spejderne havde deres spejderløfte. Nu fik FDF sine væbnerløfter - lige som det ikke hed spejdersport. Nej, i FDF drev man

væbnerdræt: "signalering, opbygning af rammerne for en teltlejr med reb og rafter, orientering efter kort

og kompas etc. Alt sammen noget, som blev fin-dyrket på sommer- og landslejrene.

Den første landslejr - med 2.600 deltagere - løb af stablen ved Marselisborg i 1926

Som et af højdepunkterne af lagde kong Christian og dronning Alexandrine besøg, og efter paraden besøgte kongeparret en række lejrpladser, hvor de blev budt på kaffe og sandkage. Kongen skal ved den lejlighed have udtalt, at han aldrig havde smagt en sandkage med så meget sand i.

Landslejren blev en overvældende succes - også økonomisk.

Overskuddet blev på 14.000 kroner og for disse købte FDF 16 tønder land ved Julsø, neden for Himmelbjerget. Grundstenen til det senere så kendte "Sletten" var lagt.

Men først i 1967 valgte man at flytte landslejrene fra det traditionsrige sted ved Aarhus til egen - nu 200 tønder land store - grund på "Sletten" og "Julsolejeren" fortsatte, hvor Marselisborg slap.

I 1951 blev Frivilligt Pige forbund oprettet seks steder rundt om i landet, og pigerne fik samme farve uniform som drengene - "den festlige grå" som det mere velment end just overbevisende kom til at hedde i en festsang.

FPF tog mange af drengenes lege til sig, men udviklede også sine egne systemer og lagde vægt på at skabe et særligt arbejde for piger.

Hertil medvirkede uden tvivl at "Ungdomsborgens Pige Væbnere" i Horsens, der var stiftet i 1924, tilsluttede sig det nye FPF, og der havde man gennem årene gjort erfaringer i at udvikle et stykke pigearbejde, der ikke var en tro kopi af drengearbejdet.

Som tiden gik nærmede sammen i et forbund "FDF/FPF".

Tiderne skifter

Fritids- og ungdomsklubber overtog i løbet af tresserne en del af de funktioner, som det idebetonede ungdomsarbejde tidligere havde været ene om at tage sig af. Så uanset, at FDF havde et særpræg, der ikke uden videre lod sig overtage af andre, smittede udviklingen af på forbundet. Nye aktiviteter som for eksempel gokart, bibelspil, kajakbygning, motorlære, fotojudo og astronomi kom på programmet.

I begyndelsen af 1970'ernes var tiden også løbet fra forbundets formåls-paragraf.

FDF blev hurtigt kendt i gadebilledet gennem marcher og optog. Under mønstringen den 24. januar 1954 marcherede 33.000 FDF'ere overalt i landet. Her er det i Hellerup. Billedet er fra den ny historiebog om FDF/FPF "På livet løs".

Lejrsport og væbnerdræt har været de vigtigste aktiviteter i FDF. På billedet ses en patrulje omkring deres signalerende patruljefører i 1963. Fotografiet findes i den ny bog "På livet løs", der handler om FDF/FPF fra 1902 til i dag.

FDF/FPF tog endegyldigt afsked med den idealistiske model.

Ud røg "berede vejen for Kriste riges udbredelse blandt drenge" og ind kom "at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus".

Nutidens FDF/FPF er således blevet et fritidstilbud på linje med mange andre og man har udvidet aktiviteterne med oprettelsen af blandt andet højskoler og en række efterskoler.

FDF'er eller FPF'er er ikke længere noget, man "er". Det er noget man går til - lige som man kan gå til gymnastik, fodbold eller musik.

Men "de frivillige" har klaret konkurrencen godt - selv om de ikke længere er de eneste, som bager snobrød eller drager ud i vildmarken. "Når væbner- eller seniorgruppen tager på tur, så gælder det stadig, at det er anderledes end tilsvarende aktiviteter i ungdomsskolens eller ungdomsklubbens regi.

Der er sat en norm for samværet. Der er føjet et element af leg til, som er særligt for FDF/FPF. "Sommerlejren" har været med til at præge de nyeste sommeraktiviteter", skriver Lars Tjalve og Børge Schmidt.

Når væbnere på kanotur i Sverige f. eks. pludselig finder på at lege søslag med et af de andre hold, eller når det først ankomne hold til en aftalt overnatningsplads finder på at lave et mindre lob med poster signeret "den sorte hand" eller "den usynlige fod" - ja, så er det alt sammen en afsmitning fra sommerlejren.

Institutionerne er flyttet med: lejrbalet, morgen- og aftenandagten, hyggestunden omkring bålet og maske også lejravisen.